

ცხოვრებისადმი ადამიანთა მიდგომაები და ადამიანთა ყოფითი სივრცეები

ნათია გურაშვილი
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია ცხოვრებისადმი ადამიანთა რეაქტიული და პროაქტიული მიდგომები, ნაჩვენებია რეაქტიული მიდგომის ანუ „თვითდინებით“ ცხოვრების ნაკლოვანებები და პროაქტიული მიდგომით ცხოვრების უპირატესობები.

მოცემულია ადამიანთა ყოფის სამი სივრცე და მათი შესაბამისი პიროვნების ფსიქოლოგიური პორტრეტები – ორგანიზმული, სოციალური და საქმიანი. ავტორი უპირატესობას აძლევს საქმიან ტიპს, რადგან მას მოსწონს შეჯიბრი, შრომაში გამარჯვება, გრძნობს პასუხისმგებლობას და ა. შ. ავტორის აზრით, ფირმაში პერსონალის შერჩევისას საქმიან ტიპს უპირატესობა უნდა მიეცეს.

საკვანძო სიტყვები: მიდგომა; რეაქტიული მიდგომა; პროაქტიული ადამიანი; საზრუნავთა წრე, გავლენის წრე, ყოფითი სივრცე.

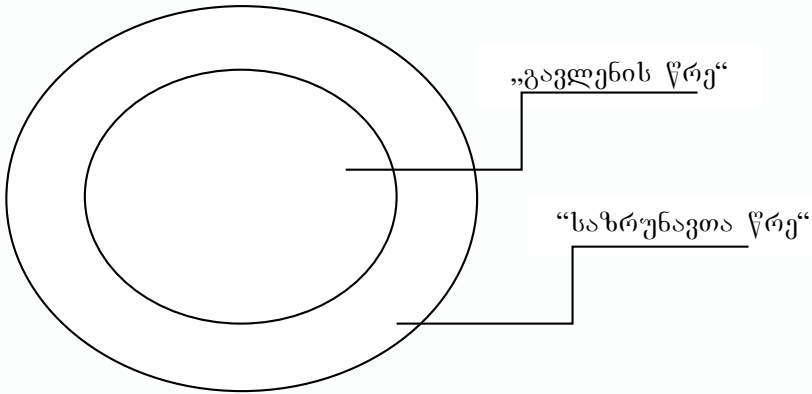
1. ცხოვრებისადმი ადამიანთა მიდგომის სახეები

ცნობილი ამერიკელი მეკვლევარი სტივენ კოვი ცხოვრებისადმი ადამიანის ორგვარ მიდგომას ასახელებს. ესენია **რეაქტიული** და **პროაქტიული მიდგომები** [1, გვ. 41].

ცხოვრებისადმი რეაქტიული მიდგომა არის უბრალო რეაგირება მასზე, ანუ „თვითდინებით ცხოვრება“, პროაქტიული კი მასზე აქტიური ზემოქმედება და მისი მონყობა საკუთარი სურვილების მიხედვით. ასეთ დროს ადამიანი თვითონ იწყებს თავის ცხოვრებას და პასუხისმგებელიცაა მასზე.

თითოეულ ჩვენგანს, და მათ შორის თქვენც, უამრავი საკითხი გვანუხებს. ეს არის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, ოჯახური ურთიერთობების მოგვარება, ჩვენი მომავალი, ფინანსური მდგომარეობა და სხვა. ვუწოდოთ ყოველივე ამას „საზრუნავთა წრე“.

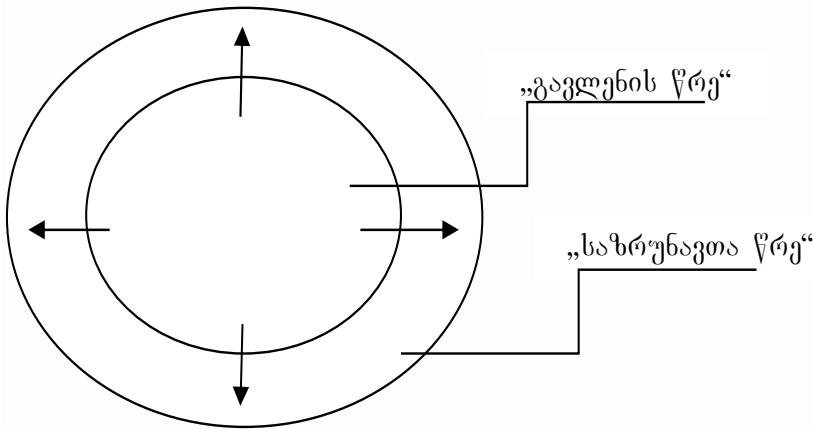
„საზრუნავთა წრე“-ში შემავალი თითოეული პრობლემა მრავალ ქვეპრობლემას და საკითხს მოიცავს. მათი ნაწილი ექვემდებარება ადამიანის კონტროლს, გავლენას, მეორე ნაწილი კი მას არ ემორჩილება. ამ პირველ ნაწილს ვუწოდოთ „გავლენის წრე“ (ნახაზი 1).

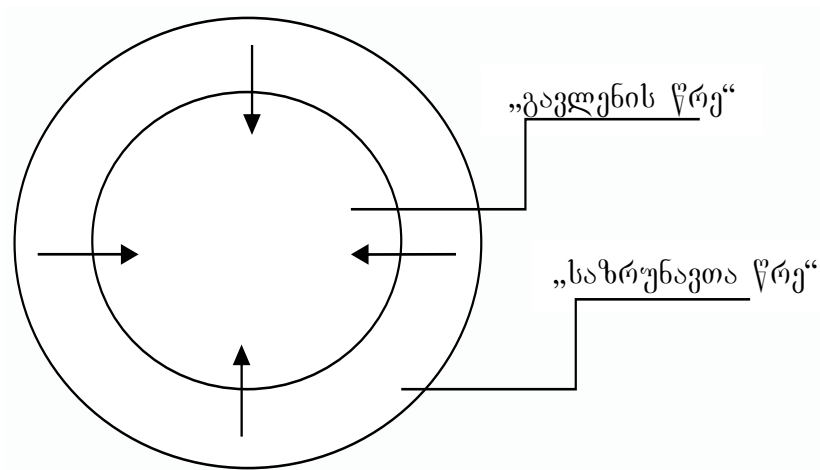
ნახაზი 1. ადამიანის „საზრუნავთა წრე“ და „გავლენის წრე“

ადამიანის პროაქტიულობის ხარისხი იმაზეა დამოკიდებული, თუ უმეტესად რომელ სფეროზეა იგი ფოკუსირებული. პროაქტიული ადამიანები „გავლენის წრეს“ აძლევენ პრიორიტეტს. ისინი მთელ თავიანთ ძალებს, დროს და ენერგიას ახმარენ იმას, რომ გაიფართოვონ „გავლენის წრე“ (იხ. ნახაზი 2).

რეაქტიული ადამიანები პირიქით, თავიანთ ძალისხმევას „საზრუნავთა წრისკენ“ წარმართავენ. ისინი ნუხან, რომ არ შეუძლიათ ვითარების შეცვლა, თავის წარუმატებლობას აბრალებენ ბედს ან სხვა ადამიანებს, მაგრამ არავითარ შემთხვევაში თავიანთ თავს. მათგან მოდის ნეგატიური ენერგია, რომელიც, პირველ რიგში, მათვე აზარალებს. რეაქტიული ადამიანები სწორედ იმიტომ, რომ რეაქტიულები არიან და აქტიურად არ მოქმედებენ თავიანთ ცხოვრებაზე, ფაქტობრივად, ხელიდან უშვებენ იმ შესაძლებლობებს, რომლებიც მათ მართლაც წარმატებას მოუტანდა. ამიტომ მათი „გავლენის წრე“ ვიწროვდება (იხ. ნახაზი 3).

ნახაზი 2. პროექტიული ფოკუსი
(„გავლენის წრე“ ფართოვდება)

ნახაზი 3. რეაქტიული ფოკუსი („გავლენის წრე“ მცირდება)

ცხოვრებისადმი ამ ორი მიდგომის შედარება საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ პროაქტიული მიდგომა იწვევს პროგრესულ ცვლილებებს ადამიანის ცხოვრებაში. ასეთი ადამიანები მუდმივად უსვამენ თავის თავს ასეთ კითხვას: რა გავაკეთო იმისთვის, რომ შევცვალო ჩემთვის არასასურველი სიტუაცია? ასეთი ადამიანები პროგრესულ ადამიანებად ითვლებიან და ცხოვრებაშიც წარმატებული არიან. ისინი არ ცხოვრობენ ხელჩაქნეულად, არ ამბობენ „რაც არის არის“, არამედ იბრძვიან და ნაბიჯ-ნაბიჯ წარმატებებსაც აღწევენ.

2. ადამიანთა ყოფის სივრცეები

ადამიანს ყოფის სამი ობიექტური სივრცე აქვს: ორგანიზმი, გარემო და საქმიანობა. ისინი ადამიანისთვის სხვადასხვანაირია და მათ ადამიანების შინაგანი სამყარო განსაზღვრავს. სწორედ ადამიანების ამ შინაგან სამყაროს თავისებურებებზე არის დამოკიდებული მათ მიერ საკუთარი სუბიექტურობის რეალიზაციის ტიპაჟი, რომლის სახეებია:

- ორგანიზმული;
- სოციალური;
- საქმიანი.

ეს ჩამონათვალი პიროვნებების ფსიქოლოგიური პორტრეტებია და ნებისმიერი ადამიანი ამ სამი ტიპიდან ერთ-ერთს მიეკუთვნება. დროის გამოყენებაში მათი სუბიექტურობა სხვადასხვანაირად მჟღავნდება და ამიტომ სასურველია სამსახურში მიღებისას ადამიანები მათი ფსიქოლოგიური ტიპის გამოსაკვეთათ სპეციალური ტესტების გამოყენებით შემოწმდნენ და შესაბამისადაც დასაქმდნენ.

„ორგანიზმული ტიპის“ პიროვნების დრო, ჩვეულებრივი საქმეებით არის შევსებული. უჩვეულო, მოულოდნელი საქმეები მას იშვიათად უჩნდება. დღის დაგეგმვისას, ის აფიქსირებს რა უნდა გააკეთოს. არ ეჯიბრება სხვას. სამუშაოს სერიოზულად უდგება, მაგრამ არა ფანატიკურად. მუშაობს ენერგიულად, მაგრამ არა სწრაფად. სურვილის შემთხვევაში შეუძლია მცირე დროში დიდი მოცულობის სამუშაოს შესრულება, რომლის შემდეგ ითხოვს დასვენებას. მისი

საქმეები ერთგვაროვანია და არასასწრაფო. სამუშაოს შესრულების ვადებს თვითონ საზღვრავს. საჭირო შემთხვევაში, რაც იშვიათად ხდება, შეუძლია ერთდროულად რამდენიმე საქმის კეთება. აქვს ხელფასის მომატების და არა კარიერული წინსვლის მოთხოვნილება. ილტვის კომფორტისკენ. შვებულების დროს ისვენებს და თავისუფლდება ყველა პრობლემისგან. სამუშაო დღის დამთავრების შემდეგ არა აქვს სამსახურში დარჩენის, ანდა ზეგანაკვეთური მუშაობის ჩვევა. მუშაობით დაღლის შემთხვევაში გარკვეული დრო ძალებს იკრებს და უფრო ნაკლებ ეფექტურად მუშაობს. თუ თავს შეუძლოდ გრძნობს, სახლში რჩება და სამსახურში არ მიდის. სამუშაოს შესრულებაზე ისეთივე პასუხისმგებლობა აქვს როგორც სხვებს. არ გრძნობს დროის უკმარისობას. არ ხარჯავს დროს შეცდომების გაანალიზებაზე. მისთვის მთავარია ხედავდეს მიზანს და მოსალოდნელ შედეგს. მისთვის ძნელი არ არის მომზადების გარეშე დანეროს სერიოზული წერილი. იღვნის იმისთვის, რომ იცხოვროს სიამოვნებაში და კომფორტში. მისი მთავარი მიზანი არის ვიტალური და გედონისტური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება. ის ფიქრობს, შემდეგნაირად: ჩვენ განკუთვნილი ვართ ჩვენი სხეულისთვის, ისე როგორც მოლუსკები ნიჟარებისთვის“ [2, გვ. 345].

„სოციალური ტიპის“ პიროვნების დრო გადაუდებელი, სასწრაფოდ გადასაჭრელი საქმეებით არის დატვირთული. უჩვეულო, მოულოდნელ საქმეებს იგი თითქმის ყოველ კვირა აწყდება. დღის განწესს აფიქსირებს ჩანერით და არა დამახსოვრებით (განსაკუთრებით დაპირებებს და შეხვედრებს). მოსწონს შეჯიბრებითობა და შეჯიბრში გამარჯვება. სამუშაოს უდგება სერიოზულად. იგი ენერგიული ადამიანია. მცირე დროში ასრულებს დიდი მოცულობის სამუშაოებს. აქვს მრავალი სასწრაფო საქმეები, რაც მასში იწვევს ძალების დაძაბვას. აქვს პასუხისმგებლობა სამუშაო შეასრულოს დათქმულ დროში. იშვიათად აწესებს საქმის შესრულების ვადებს დამოუკიდებლად. უპირატესობას აძლევს სხვების რჩევებს და ათანხმებს მათ თავის გეგმებს (ეს მას ხშირად დროს აკარგვინებს). ცდილობს კარგად გამოიმუშაოს. არ ყოფნის დასვენების დრო და ცდილობს შვებულების გახანგრძლივებას. დასვენების დროს ფიქრობს სამუშაოს შესახებ (განსაკუთრებით თავის მოვალეობების შესახებ). დაღლის შემთხვევაში მუშაობს

უფრო ნელა. თუ თავს შეუძლოდ გრძნობს არ რჩება სახლში. მუშაობის პროცესში ჩქარობს, რადგან ქების დამსახურება უნდა.

სოციალურ ტიპს არ უყვარს მომხდარი მიზეზების და მოტივების განხილვაზე დროის დაკარგვა. ღელავს მომავალზე და ფიქრობს სამომავლო პრობლემებზე. წესად აქვს თავისი გადაწყვეტილების შეთანხმება კოლეგებთან. ცდილობს გამოიყენოს სხვების აზრი საკუთარ თავზე. როცა კონფლიქტს აანალიზებს დამნაშავეთა განხილვას საკუთარი თავით იწყებს.

„საქმიანი ტიპის“ ადამიანის პიროვნული დრო ჩვეულებრივი, კარგად ათვისებული საქმეებით არის დატვირთული. გაუთვალისწინებელი ვითარებები და რთული საქმეები მას კვირაში ერთხელ ხვდება. მისი საქმეები იმდენად ნაცნობია მისთვის, რომ არ სჭირდება გეგმის შედგენა. მოსწონს შეჯიბრი შრომაში და გამარჯვება დიდ სიამოვნებას ანიჭებს. დარწმუნებულია თავის ძალებში და საჭირო შემთხვევაში შეუძლია კამათში თავი გაიმართლოს. მოსწონს იყოს პირველი და ყველაზე უკეთესი. სამუშაოს უდგება მეტად სერიოზულად, ენერგიულად. შეუძლია ბევრი მუშაობა. სამუშაოს შესრულების ვადებს სახლშიც და სამსახურშიც მეტად ხშირად თვითონ გეგმავს. სამუშაოს შესრულებისას ცდილობს სხვას აჯობოს, სხვაზე სწრაფად იმუშაოს. ხშირად ერთდროულად სხვადასხვა საქმეზე მუშაობს. დაღლის შემთხვევაში ისეთივე აქტიურობით მუშაობს, როგორც დაღლამდე. თუ შეუძლოდ გრძნობს თავს, მაინც მიდის სამსახურში და მუშაობს. გრძნობს ვადაში საქმის შესრულების დიდ პასუხისმგებლობას. ჩვევად აქვს სამსახურში სამუშაო საათების დამთავრების შემდეგ დარჩენა და ზეგანაკვეთური მუშაობა. მისთვის კარიერული წინსვლაა მნიშვნელოვანი და არა ხელფასის მომატება. სხვა მუშაკებთან შედარებით მეტ პასუხისმგებლობას გრძნობს. შვებულებაში ყოფნისას პერიოდულად ფიქრობს სამსახურზე, ხოლო შვებულების დამთავრებისას აქვს სამსახურში დაბრუნების დიდი მზადყოფნა.

„საქმიან ტიპს“ ახასიათებს მომავალზე, მომავალ საქმიანობაზე ფიქრი, მომავალი მიზნების და შედეგების განჭვრეტა. მომავალი საქმიანობის შედეგების პროგნოზირება და დაგეგმვა. რთული ამოცანების გადაწყვეტის მეთოდებზე მაშინაც კი ფიქრობს, როცა პრაქტიკულად სხვა საქმით არის დაკავებული.

პიროვნების ტიპების ამ დახასიათებიდან შეგვიძლია მოვახდინოთ დროში ადამიანების ქცევითი აქტიურობის დიფერენცირება და სამსახურში მოღვაწისას მათ სამუშაოც ამის შესაბამისად შევთავაზოთ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Кови С., Семь навыков высоко эффективных людей: мощные инструменты развития личности, М., 2012.
2. ამიონოვი ი., ერიაშვილი ნ., საქმიანი ურთიერთობის ფსიქოლოგია, „სამართლიანი საქართველო“, თბ., 2009.

REFERENCES:

1. Kovi S. Seven Habits of Highly Effective People: strong instrument of personal development, M., 2012.
2. Amionovi I., Eriashvili N. The psychology of business relations, Tbilisi, 2009.

HUMANS APPROACHES TO LIFE AND THEIR EVERYDAY LIVING SPACES

Natia Gurashvili

PhD Student, Georgian Technical University

RESUME

In the article it is considered the humans' Reactive and Proactive approaches to life, it is shown the negative sides of the Reactive approach to life and the priorities of the Proactive approach.

In the article it is discussed three spaces of human living and their corresponding person's psychological portraits: organized, social and business. The author prefers the business type, because she likes competition, winning in working process, feels the responsibility and etc. The author thinks that in firm business type should be the most privileged one during the staff casting.

Keywords: Approach, Reactive approach, Proactive human, Influence circle, Everyday living space, care circle.